

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
biologiya fani o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yilida 7-sinflar uchun
biologiya fanidan IV chorak

DARS

ISHLANMALARI

O‘IBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yili 7-sinflar uchun biologiya fanidan IV chorak taqvim mavzu rejası

№	O‘tiladigan mavzular rejası	Soati	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	Umurtqalilarning tayanch-harakat organlari	1		
2.	Amaliy mashg‘ulot. Umurtqali hayvonlarning tayanch-harakat sistemasini modellashtirish	1		
3.	Organizmlarning ko‘payishi	1		
4.	Loyiha ishi. O‘simliklarning vegetativ ko‘payishini o‘rganish	1		
5.	O‘simliklarning individual rivojlanishi	1		
6.	BSB – 7. (20 ball) Amaliy mashg‘ulot. Urug‘li o‘simliklarning hayot siklini o‘rganish	1		
7.	Hayvonlarning ko‘payishi	1		
8.	Hayvonlarning individual rivojlanishi			
9.	Amaliy mashg‘ulot. Hayvonlarning	1		
10.	Tur, populyatsiya	1		
11.	Amaliy mashg‘ulot. Tirik organizmlarning tashqi muhitga moslashishini o‘rganish	1		
12.	BSB – 8 (30 ball)	1		
13.	Ekosistemalar. Biosfera	1		
14.	Ekosistemalar. Biosfera	1		
15.	CHSB – 4 (40 ball)	1		
16.	Amaliy mashg‘ulot. Oziq zanjiri va oziq to‘ri tuzish	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Umurtqalilarning tayanch-harakat organlari.

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: o'quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg'otiladi, ular mavzu asosida kerakli bilim va ko'nikmalar hosil qilish, mavzuga oid tarqatilgan topshiriqlarni yakka va guruh holatida o'rganib, o'zlashtirishga erishish. Suhbat-muhokama orqali o'quvchilarning ongi mavzuni qay darajada o'zlashtirganligini nazorat qilish.

Tarbiyaviy maqsad: hayvonot olamiga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, tabiatni sevishtga, uni asrab-avaylashga undash, o'quvchilarni ekologik ta'lim-tarbiya ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, nutq madaniyatini oshirish, o'z-o'zini boshqarishga yo'naltirish, hotirjamlik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, darslik ustida mustaqil ishlash ko'nikmalari, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

shaxsiy o'quv maqsadlarini, zoologiya fanining mavzularini o'rganishda, referat mavzusini tanlashda oldiga qo'yilgan maqsadini ifoda eta olish;

hayvonot olami haqidagi o'rganganlarini, bilim va tajribalarni mustaqil ravishda muntazam oshirib borish; tabiatda o'z xatti-harakatlari bilan o'zini nazorat qila olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

jamiyatda o'z o'rnini bilgan holda tabiatdagi voqea va jarayonlarga daxldorlikni his etish va hayvonotlarni muhofaza qilish ishlarida faol ishtirok qila olishi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

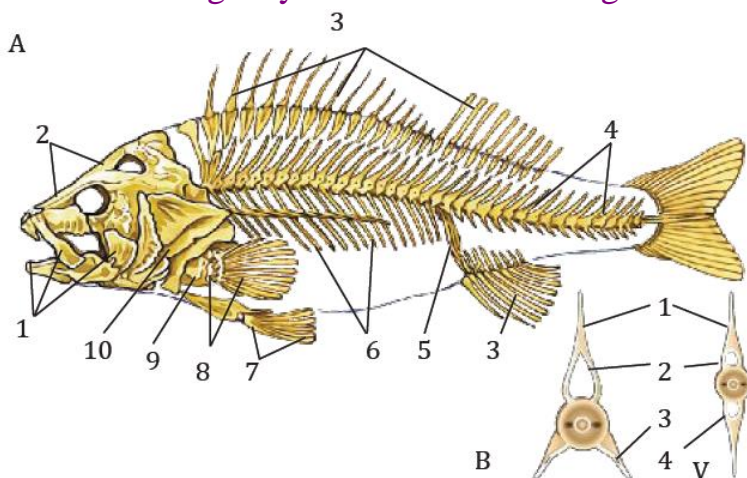
I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish,

uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Hayvonlarning harakatla nish organlari ularning ya-shash muhiti bilan bog'liq holda takomillashib borgan. Harakatlanish tufayli tirik organizmlar sayyoramizning turli joylari (atmosfera, gidrosfera, litosfera)da tarqalgan. Umurtqali hayvon-larning harakatlanishi tayanch-harakatlanish sistemalarining rivojlanish darajasiga bog'liq. Tayanch-harakatlanish sistemasiga skelet va muskullar kiradi. Lansetnikning muskullari ikki yon tomonida tana bo'ylab uzun tasma shaklida joylashgan. Lansetnik juda oddiy harakatlanadi. Tanasini u yoki bu yonga egib suzib yuradi, ba'zan qumni yorib kirib oladi. Lansetnikning muskullari uchun xordasi tayanch vazifani ham bajaradi. Baliqlar suv muhitida yashashga moslashgani sababli suzgichlari harakatlanish organi hi soblanadi. Baliqlarda toq (orqa, dum, anal) va juft (ko'krak, qorin) suzgichlar rivojlangan **Baliqlarning** skeleti asosini tana bo'ylab o'tadigan umurtqa pog'onasi tashkil etadi. Har bir umurtqa tana, bir juftdan ustki va ostki yoylardan iborat. Ustki qarama-qarshi yoylar-ning o'zaro tutashuvidan umurtqa nayi hosil bo'ladi. Unda orqa miya joylashgan. Tana bo'limi-dagi umurtqalarga ikki yon tomondan qilichsimon qovurg'alar kelib birikadi, ikkinchi uchi muskullar orasida erkin yotadi. Dum umurtqalarida qovurg'alar bo'lmaydi, lekin uzun qiltanoq su yakchalar joylashgan. Baliqlar umurtqa pog'onasi bosh skeleti bilan harakatsiz birikkan. Bosh skeleti bosh miyani o'rab turadigan miya qutisi, og'iz bo'shlig'ini o'rab turadigan jag'lar, jabra rovoqlari va qopqoqlari suyaklaridan iborat. Skelet muskullarga tayanch hamda ichki organlar uchun himoya vazifasini bajaradi.

9.20-rasm. Suyakli baliqning skeleti:

A – umumiy ko'rinishi: 1 – jag'i;
2 – miya qutisi; 3 – suzgich nurlari;
4 – umurtqalar; 5 – kamar;
6 – qovurg'a; 7 – qorin suzgichi
skeleti; 8 – ko'krak suzgichi skeleti;
9 – yelka kamari; 10 – jabra qopqog'i.

B – tana umurtqasi.

V – dum umurtqasi:

1 – umurtqaning ustki o'simtasi;
2 – umurtqaning ustki yoyi;
3 – umurtqaning yon o'simtasi;
4 – umurtqaning ostki yoyi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Baliqlar qanday harakatlanadi?
2. Qaysi qushlarda oyoq muskullari yaxshi rivojlangan?
3. Dengizlarda yashovchi sutemizuvchilarga misollar ayting.

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustaxkamlab kelish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Amaliy mashg'ulot. Umurtqali hayvonlarning tayanch-harakat sistemasini modellashtirish.

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: o'quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg'otiladi, ular mavzu asosida kerakli bilim va ko'nikmalar hosil qilish, mavzuga oid tarqatilgan topshiriqlarni yakka va guruh holatida o'rganib, o'zlashtirishga erishish. Suhbat-muhokama orqali o'quvchilarning ongi mavzuni qay darajada o'zlashtirganligini nazorat qilish.

Tarbiyaviy maqsad: hayvonot olamiga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, tabiatni sevishga, uni asrab-avaylashga undash, o'quvchilarni ekologik ta'lim-tarbiya ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, nutq madaniyatini oshirish, o'z-o'zini boshqarishga yo'naltirish, hotirjamlik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, darslik ustida mustaqil ishlash ko'nikmalari, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

insonlarga nisbatan mehr-muruvvat, saxiylik, o'zgalarning dunyoqarashini hurmat qilishi.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

dars jarayonida o'z faoliyati natijalarini ko'rsata olishi, hayvonlarni bir-biridan ajrata olishi, ularning klassifikatsiyasini tuza olishi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Maqsad: baqaning skeletini modellashtirish orqali tayanch-harakatlanish organlari tuzilishini o'rganish. **Bizga kerak:** baqaning skeletini aks ettirgan rasmlar, plastilin, rangli bo'yoqlar yoki rangli karton qog'oz, chizg'ich, plastmassa pichoqcha, qalam, oq qog'oz, qaychi, 60 cm egiluvchan ingichka sim, yelim, 2 dona po'kak.

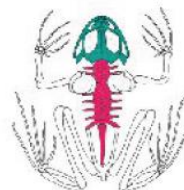
Xavfsizlik qoidalari:

1. Pichoq, qaychi, mix va egiluvchan sim bilan ishlaganda ehtiyot bo'ling.
2. Rangli bo'yoqlardan foydalanganda ust-boshingizga rang tegmasin. **Ishni bajarish tartibi:**

1. Baqaning bosh qismini yapoloq shaklda po'kakka qalam bilan chizing va qaychi yordamida qirqib oling.

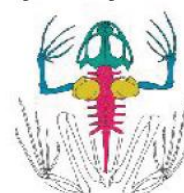
2. Baqa tanasidagi barcha suyaklarni bog'lovchi suyak umurtqa pog'onasini karton qog'oz yoki po'kakdan yasang.

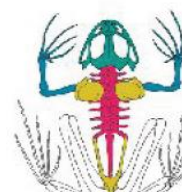
3. Yelka kamari suyaklarini rangli karton qog'ozga chizib oling va qaychi bilan qirqib, joylashtiring.

4. Oldingi oyoqlariga kiradigan suyaklar (bitta yelka, ikkita bilak va bir nechta panja) suyaklarini po'kak yoki oq qog'ozdan qirqib, yelim yordamida yumaloq qilib yasang.

5. Orqa oyoq kamari qismini berilgan rasmga qarab yasang va ularni yelim yoki ingichka egiluvchan simdan foydalanib birlashtiring.

6. Orqa oyoq skeleti (son, boldir, tovon va panja) qismlarining har birini alohida qilib yasang va ularni yelim yoki ingichka egiluvchan simdan foydalangan holda birlashtirib chiqing.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

Barcha tayyorlagan skelet qismlarining suyaklarini rasmda ko'rsatilgan tartibda yelim yoki egiluvchan sim yordamida o'zaro joylashtirib chiqib, baqaning har bir qismidan umumiy skeleti shakllantiriladi. **Muhokama qiling va xulosa chiqaring.**

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyg'a vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. vab-sayiti orqali o'zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

32 listdan iborat biologiya fanidan 7-sinf IV chorak konspektini to'loq holda olish uchun telegramdan yozing.

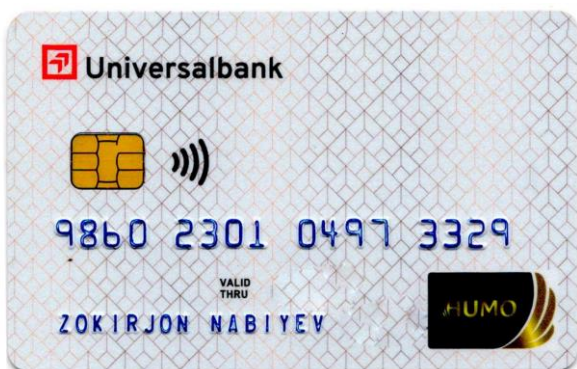

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyeu Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi. To'liq holda olganingizdan so'ng: Faqat o'zingiz uchun foydalaning. Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham. Internet orqali vab-saytlarga joylamang. Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**